

kaplje kaplje kaplje kaplje kaplje

O hedonizmu in mlačnosti

...Gre za tisto zdaj megleno zdaj spet čisto prozorno zavest, ki jo ima človek, ko pride v stik s kulturnimi krogi v Slovenski republiki, da ste se tukajšnji ljudje posvetili novemu hedonizmu, ki vas drži ujete v egoističnem krogu osebnega jaza ali družine, jemlje pa vam sposobnost, da bi se spoprijeli z usodo skupnosti. Saj vem, doba je takšna in se ni samo tukaj tehnicizem tako hipertrofično razrastel; vendar menim, da je pri majhnem narodu, ki bi se moral zavedati svojih zemljepisnih danosti, takšna pot lahko poguba. I rav nič pri tem ne pozabljam na ekonomske in politične silnice, ki se uveljavljajo v povojni Evropi, a prepričan sem, da niti ekonomske skrbi niti vera v bratsko sožitje med narodi ne bi smela opravičevati ali celo popolne brezbrižnosti za usodo amputiranih pokrajin. Da, videti je, kakor da ste potisnili misel na nas na čno svoje zavesti, kakor naredimo z grčim dejanjem, s katerim ne maramo imeti nobene spominske zveze. To bo treba korenito spremeniti predvsem zavoljo naše mladine, zakaj vaša mladina mora živeti z nami, mi maramo živeti v njenem razumskem in srčnem svetu.

Za zaključek mi dovolite še dve besedi o sebi. Večkrat se ob mojih knjigah, in ob začnji tudi, omenja moja "osebna prizadetost". Rad bi zato ob ti priložnosti poudaril, da je ta moja prizadetost narodno, nacionalno upravičena, da pa ni prav nič nacionalistična, kakor bi mi ta ali oni kdaj ve zekaj zelo rad očital. -- Slovenska posebnost zasluži, da se ohrani prav zato, ker se je skoraj čudežno rešila skozi stoletja; to je teza, ki jo zagovarjam. To ne more biti nacionalistično ne v nasprotju z zaupanjem v široko zasnovano človeško bratstvo. In še: če naj Slovenci kot narodna skupnost s svojo samobitnostjo povezujemo evropske sosedje, to lahko storimo samo s svojim živim, delavnim obstojem, ne s spojtvijo in zlitjem, ali kruto povedano, s sprejetjem asimilacijskega procesa...

Iz nagovora Borisa Lahorja
v knjigarni Cankarjeve založbe ob izidu
romana Farnik trobi nji, 1.februarja 1965

"Hišica očetova"

-ojet mi, ~~kmec v sosedstvu~~ sa čas ihs, im eš ihs, ej eš
-enje omisijoq olid ej sa ni sboldca netezi st ej eš ūslebošan
-lism o Med kosiom smo molčali, radio na opolici podla, istinem
bohkōm je igral 12,40. "Narodni pevci ob spremkjavaharmonike"
...Pa se sliš, ta zgun.... Sem slovenska deklica...keto
bo praprot žel... ...pod oknom pohojena travca... oj, hišica
očetova, POZIRALJAM TE...

"Včasih smo pa rekli BOG ŽIVI TE", je spregovorila
mati in obstala pri štedilniku. Pevki sta zapeli novo hitico
in na koncu spet vpletli refren "pozdravljam te". Prisluhnil
sem.

Mati je s svojimi besedami zarezala v opoldanski
mir rano občutja in načelnosti, da tudi načelnosti.

Pevki sta končali; v možganih je čreza skalpel dileme.
To bregovih se je razdejala jesen. Med zbeganostjo kontrastov so
samevale hiše in hišice; v njih se je na belih javorovih mizah
kadilo iz lončenih skled, iz kota je bogek, pribit na križ,
gledal v vrata, skozi katera so odšli sinovi in hčere v Ljubljanc,
v Koper, v Nemčijo, Avstralijo, Ameriko in kdo ve še kam.

...al'tega nihče ne pove,
al'te ledaj bom videl še,
BOG ŽIVI TE!

Materi sem dolžan odgovor. Vrnil sem se iz Ljubljane;
vsak dan hodim mimo Tavčarjeve 17. Ali je stvar pomembna?
Načelnosti nikdar niso majhne.

Iobrskal sem po očetovih mohorjevkah; v roko mi je
prišla Aljaževa pesmarica. Takoj sem ugotovil, da jo je odprlo
že mnogo rok. Mnogo upanj se je utešilo ob Aljaževih akordih c
sivih stenah Triglava. Ne smem biti sentimentalен.

Na eni izmed strani berem, da je pesem "Hišica očetova"
napisal ..Leban. Oba, avtor besedila in skladatelj, sta
gotovo že pokojna.

Načelnost prodira v resničnost o stvariteljski vnemi
meni doslej nepoznanega ..Lebana, čutečega ob dojmu slovesa
- od hišice očetove - ,ivečega v svojem času, zraslega z bar-
vami jeseni in modrino neba, z reko, ki se vleče pod griči, z
ljubeznijo, ki puhti iz bele javorove mize, ljubeznijo, ki sprem-
lja veselje in jok, upanje in utešitev, razum in zablodo.

Ali je Leban z svojo ljubeznijo zašel v usodno zmoto,
ko je zapisal "bog živi te"? To naj bi bilo načelno vprašanje.

Če je, ali že ni, ali naj se sramujemo refrena v pesmi, ki je ponarodela? Če je ta refren zabloda in ga je bilo potrebno spremeniti, ali naj se potem nekega dne po tem zaledu lotimo maličiti ideje svojih mater in očetov /Cankar bi se grobu obračal/?

Po vsem tem naj razčistim sam pri sebi o zrelosti pri ocenjevanju, precenjevanju in maličenju, predvsem pa o zrelosti pri vrednotenju.

Otroci tistih smo, ki so pred tisoč leti dobili Brižinske spomenike... Nameraval sem naštrevati tudi druga dejanja naših prapradegov, a dovolj je to. Da, otroci njihovih zmag, padcev, veselja in spoznanj. Ali se jih sramujemo?

Ali naj odgovorim materi?

Spominjam se, da je pred nekaj leti skupina z Inštituta za narodno glasbo v naši in še mnogih drugih hišah po vasi posnela precej narodnih pesmi, precej takih, ki bi jih po analogiji imenovali zabloda. A odgovoriti moram materi. O stališčih se je pač težko pogovarjati /z materami še prav posebno/. Vse je relativno, tudi načelne resnice, o katerih se na ulici ne pogovarjamo.

Pa bi se o teh stvareh le rad pogovoril -- recimo s profesorico v črni halji, ki je razlagala narodno pesništvo v prvi gimnaziji -- s knapom, ki nas je učil peti "stare pesmice",

-- s tistimi ljudmi, ki so snemali narodne /zablode/ v hišah po naši vasi,

-- z A. Lebanonom /če bi še živel/,

-- z odgovornim na oddelku za narodno glasbo na RTV v Tavčarjevi 17.

ok

Kriza Idrijskih razgledov

Celo vrsto let ni nihče razmišljal o Idrijskih razgledih. Samo po sebi razumljivo je bilo, da se je pojavila vsake tri mesece nova številka. Po reformi pa, ko se je izkazalo, da iz dosedanjih virov ne bo dovolj denarja za izhajanje, se je vnela o reviji živahnih razprava. Pokazalo se je, da ni poglavitno vprašanje denar, temveč koncept in sodelavci. Nekaj podobnega bi se moralo zgoditi